

Enighed om at knæsette Forrentningskravet til Statsvirksomhederne, Kravet om, at de skal svare Regning, saa mener jeg, at det samme Krav maa kunne stilles til disse mere eller mindre udprægede Erhvervsvirksomheder under Landbrugsministeriet, det vil sige Driften bør anlægges og gennemføres efter det Princip, at den skal kunne bære sig uden Tilskud fra Staten. Naturligvis maa der tages Hensyn til, hvorvidt der samtidig med eller Side om Side med den erhvervsmaessige Virksomhed udføres et videnskabeligt eller forsøgmæssigt Arbejde af samfundsmæssig Betydning. Hvor en Statsvirksomhed af erhvervsmaessig Karakter eller en Afdeling af en saadan træder ind i Konkurrencen med private Virksomheder af samme Art, maa Rigsdagen kunne forlange regnskabsmaessig Klarhed over, hvorvidt den vedkommende Statserhvervsvirksomhed svarer Regning, eller, hvis det ikke er Tilfældet, hvorledes Statens Tilskud anvendes. Der maa i Regnskabet for blandede Virksomheder — hvoraf jeg om lidt skal nævne nogle — skelnes mellem Statens Støtte f. Eks. til et videnskabeligt, forsøgmæssigt Arbejde og Driftsregnskabet for den erhvervsmaessige Side af Virksomheden. For virkelig at kunne gennemføre Kravet om, at vore Statserhvervsvirksomheder skal drives paa en fornuftig og forsvarlig Maade, er regnskabsmaessig Klarhed en Nødvendighed. Desuden er vi jo her ved et Principsspørgsmaal af vidtrækkende Betydning, nemlig hvorvidt Statens Tilskud helt eller delvis, direkte eller indirekte maa anvendes til at imødegaa eller til helt at nedslaa det private Initiativ, hvorved næringsdrivende Borgere maaske lider Tab eller ruineres økonomisk. Jeg gaar ud fra, at Flertallet her i Rigsdagen vil betegne det som et usundt Princip at lade Statskassen betale Underskuddet ved en Statsvirksomhed, hvor det private Initiativ baade kan og er villigt til at udføre det paagældende Arbejde paa tilfredsstillende Maade, hvilket jo næsten altid vil sige lige saa godt og betydeligt billigere.

Efter disse mere principielle Betragtninger skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa 3 Virksomheder, der alle sorterer under Landbrugsministeriet. Der er Serumlaboratoriet, der paa det foreliggende Forslag til Finanslov for Finansaaret 1925—26 staar opført paa § 13 med et Tilskud paa 93 216 Kr., Statens Frøkontrol, der staar opført med et Tilskud paa 74 227 Kr., og Statens Planteavlslaboratorium, der kræver et Tilskud paa 35 690

Kr. Til disse 3 Statserhvervsvirksomheder, hvoraf den ene, Statens Frøkontrol, omtrent helt ud og de to andre delvis har en erhvervsmaessig Karakter, kræves i alt 203 133 Kr. i Statstilskud til Driften i Henhold til det her foreliggende Budgetforslag. De 3 Statsvirksomheder har hver for sig udført og udfører fremdeles et stort og nyttigt Arbejde til Gavn for dansk Landbrug, og mod den videnskabelige og forsøgmæssige Ledelse af Virksomhederne kan der neppe rettes nogen Anke af Betydning. Tværtimod, man vil fra sagkyndig Side være rede til at yde Anerkendelse, og jeg vil gerne personlig slutte mig til Anerkendelsen af Ledernes Arbejde vedrørende denne, den videnskabelige og forsøgmæssige, Side. Men det udelukker jo ikke, at der kan være Grund til at spørge, om Statens Tilskud er paakrævet, og om det anvendes paa rette Maade.

Hvad den første Virksomhed angaar, Serumlaboratoriet, der i bevillingsmaessig Henseende sorterer under Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, foregaar der her et værdifuldt videnskabeligt Arbejde, som efter min Opfattelse i enhver Henseende bør have den fornødne Støtte. Men tillige er der til Laboratoriet knyttet en Afdeling, der fremstiller og forhandler Præparater og Serum, som anvendes mod Husdyrsygdomme. Hvorvidt Laboratoriets Pristariffer for denne Afdeling og dermed Udbyttet af denne Side af Virksomheden er tilfredsstillende, naar alt medregnes, fremgaar ikke af Budgettet, saaledes som det foreligger her. Det er derfor, jeg gerne vilde tillade mig at henstille, om det ikke kunde lade sig gøre at faa Forslaget saaledes formet, at man kunde se den Støtte, der ydes til den videnskabelige, forsøgmæssige Side, og samtidig faa Resultatet paa den erhvervsmaessige Side til regnskabsmaessigt at give sig Udtryk i nogle ganske faa Tal. Hvorvidt det opførte Tilskud i alt er passende for denne for Landbruget saa værdifulde Virksomhed, tør jeg ikke sige noget om. Men det er for mig et Principsspørgsmaal, at det kunde komme til at fremgaa klart.

Hvad angaar den anden Statsinstitution, Statsfrøkontrollen, er det omtrent en ren Erhvervsvirksomhed, der formentlig helt eller i alt Fald omtrent helt ud burde ledes efter almindelige forretningsmaessige Principper, saaledes som det jo ogsaa i de Beretninger, der udgaar fra Statsfrøkontrollen, fremgaar, at man tilstræber. Jeg fremhæver, at Driften burde anlægges paa at kunne gennemføres uden Statstilskud. Ser man paa Statstilskuddet, som det former